

Предмет "Економіка підприємства"

Викладач Луковська Г.І.

Тема 10: Ціни та ціноутворення.

Після вивчення теми *Ви повинні знати:*

поняття ціни, як економічної категорії;
складові ціни;
фактори впливу на процес ціноутворення;
класифікація ознак цін;
відмінність між різними видами цін;
функції цін.

Вітати:

-аналізувати фактори, які впливають на ціноутворення;
-обґрунтувати відмінність між різними видами цін.

Ключові терміни і поняття:

ціна виробництва; цінова політика; ціноутворення; ціна роздрібна; ціна виробника; ціна споживача; державна ціна; договірна ціна; вільна ціна; світова ціна; біржова ціна.

Стислий зміст матеріалу

1) Поняття ціни.

Ціна-грошовий вираз вартості товару. Вона визначає як функціонують в сфері виробництва, розподілу, обміну і споживання.

На рівень ціни впливає попит і пропозиція: при підвищенні пропозиції попит зменшується, а при підвищенні попиту ціни збільшуються.

Основою для формування ціни є ціна виробництва: $ЦВ = ВВ + СП$, де ВВ-витрати виробництва або собівартість; СП-середній прибуток.

2) Функції ціни.

-вимірально-інформаційна-полягає в тому, що з її допомогою вимірюється обсяг ресурсів, витрат, результатів, а також різних показників використання ресурсів у господарській практиці, а також вимірювання та облік витрат суспільної праці.

-підтримка збалансованості і рівноваги в господарстві-ця функція регулює виробництво і споживання, попит і пропозицію.

-розподільча-полягає в тому, що ціни визначають розподіл вартості суспільного прибутку і національного доходу, покриття витрат виробництва, впливають на формування доходів певних верств населення;

-стимулююча-за допомогою ціни держава стимулює виробників, які виробляють необхідну продукцію;

-соціальна-регулювання цін, так як від них залежить структура споживання матеріальних благ, споживчий бюджет населення.

3)Ціноутворюючі фактори

- 1-суспільна ціна виробництва;
- 2-стан грошової сфери;
- 3-співвідношення між попитом і ропозицією;
- 4-конкуренція;
- 5-державне регулювання цін;
міждержавне регулювання цін;
- 6-якість товару;
- 7-об'єм поставок;
- 8-умови поставок.

4)Види цін

- державні-встановлюються на продукцію першої необхідності, а також на ту, яка виробляється державними підприємствами;
- договірні-встановлюються на основі офіційних договорів між сторонами, що продають і купують прдукцію;
- середні ціни за статистичними даними;
- ціни аукціонів і торгів;
- ціни фактичних угод;
- світові ціни.

В залежності від обсягів продажу ціни бувають оптові(великі обсяги) і роздрібні(купівля-продаж через торгівельну сітку).

Резюме

Ціна, як економічна категорія, є грошовим вираженням вартості товару(послуги)

Цінова політика-це сукупність економічних і організаційних заходів, спрямованих на досягнення за допомогою цін кращих результатів господарської діяльності.

Стратегія ціноутворення в умовах ринку може ґрунтуватись на таких підходах: на витратних методах, попиті споживачів і конкуренції.

Питання для самоконтролю.

- 1.Сутність ціни
- 2.Функції ціни
- 3.Види цін
- 4.Ціноутворюючі фактори

Тема 11: Дохід, прибуток, рентабельність.

Після вивчення теми Ви повинні знати:

- основні методичні засади оцінки фінансових результатів діяльності підприємства;
- розуміти природу критеріїв оцінки результатів фінансової діяльності;
- сутність прибутку і показники прибутку;
- джерела прибутку;
- напрямки використання прибутку;
- визначення показників рентабельності.

Вміти:

- визначати величину прибутку і вплив основних факторів, які його визначають;
- розраховувати показники рентабельності.

Ключові терміни і поняття:

- дохід;
- прибуток;
- валовий прибуток;
- чистий прибуток;
- прибутковість підприємства;
- рентабельність продукції;
- рентабельність капіталу.

Стислий зміст матеріалу:

1) Дохід підприємства

З практичної точки зору показник „дохід” означає загальну суму коштів, яку одержує підприємство за певний період і яка, після вирахування податків, може бути використана на споживання та інвестування. Таким чином, *дохід* є виторгом підприємства від реалізації продукції, послуг та виконання робіт без урахування податку на додану вартість та акцизного збору.

Загальна сума доходу визначається так :

$$\sum_{i=1}^3 D_1 = D_1 + D_2 + D_3,$$

де $\sum_{i=1}^3 D_1$ - сумарне значення доходу від усіх видів діяльності підприємства;
 D_1 - виторг від реалізації виготовленої підприємством продукції (послуг) або кошторисна вартість зданих замовнику об'єктів;

Д₂- кошти, отриманні підприємством від компенсації замовником витрат, не передбачених кошторисом, від пайової участі в спільних підприємствах, від здавання майна в оренду, операцій з цінними паперами, товарного кредиту, тощо;
Д₃-виторг, отриманий від реалізації матеріальних цінностей підприємства та послуг невиробничого характеру. Сюди також входять штрафи та пеня, які отримує підприємство від інших організацій та зірвані поставки.

2) Прибуток підприємства

Прибуток підприємства характеризує ефективність його діяльності. Він формується на основі обчислення загального доходу і загальних витрат виробництва і реалізації продукції:

$$П_б = ВД - ВВ,$$

де ВД- валовий дохід, який формується за рахунок вибору від реалізації продукції, виплат отриманих підприємством у вигляді компенсацій, коштів отриманих від реалізації основних фондів;

ВВ-валові витрати, які включають собі вартість продукції.

Згідно з Законом України „Про оподаткування прибутку підприємства” прибуток зменшується на суму податку на прибуток. Від нього здійснюється також відрахування інших першочергових платежів.

Розрахунковий прибуток:

$$П_p = П_б - П_п,$$

де П_п- податок на прибуток підприємства, виплата відсотків за користування кредитом.

Податок на прибуток розраховується у обсязі 25% від П_б :

$$П_{пp} = \underline{25 \cdot П_б}$$

100

Приклад 1

Річний об'єм реалізованої продукції 1.380 тис. грн. Собівартість продукції 1.140 тис. грн. Банківський відсоток за кредит 18 тис. грн.

Розрахувати балансовий і розрахунковий прибуток.

Д=1.380 тис. грн.

С=1.140 тис. грн.

К=18 тис. грн.

П_б-?

П_p-?

1) Розрахунок балансового прибутку:

$$П_б = Д - С = 1.380 - 1.140 = 240 \text{ тис. грн.}$$

2) Розрахунок суми податку на прибуток:

$$П_{пр} = 0,25 \cdot П_б$$

3) Розрахунок

$$П_p = П_б - К - П_{пр} = 240 - 18 - 60 = 162 \text{ тис. грн.}$$

3) Розподіл прибутку на підприємстві

Балансовий прибуток – Першочергові платежі = Розрахунковий прибуток

Розрахунковий прибуток = Розподілений прибуток + Нерозподілений прибуток

Розподілений прибуток : виплата дивідендів, фотмування фонду соціального розвитку, формування фонду матеріального забезпечення.

Не розподілений прибуток: фотмування фонду розвитку виробництва, формування резервного фонду.

4) Рентабельність підприємства

Рентабельність підприємства – відносний показник ефективності роботи підприємства. Він характеризує прибуток який отримується з кожної гривні засобів що вкладаються у виробництво

Загальний рівень рентабельності виробництва розраховується як відношення балансового прибутку до собівартості.

Така методика розрахунку рентабельності дає можливість оцінити доцільність власних витрат.

Для оцінки ступеня раціональності використання основних і оборотних засобів застосовується показник рентабельності капіталу. Тоді рентабельність визначається як відношення балансового прибутку до суми основних і оборотних засобів.

Якщо при визначення рівня рентабельності застосовується не балансовий а розрахунковий прибуток то така рентабельність називається розрахунковою.

Резюме

1. Отримання прибутку є визначальним для розвитку підприємницької діяльності і критерієм ефективності роботи. Розмір прибутку підприємства визнач як різниця між сумарними доходами і сумарними витратами на виробництво. Прибуток підприємства є базою для визначення величини податку на прибуток. Чистим називають прибуток, який залишається у розпорядженні підприємства після виплати першочергових платежів.
2. Для оцінки ефективності господарювання використовують показник рентабельності: рентабельність капіталу, яка визначається як відношення величини прибутку до вартості капіталу; рентабельність продукції визначається відношенням прибутку до собі вартості виготовлення продукції.

Питання для самоконтролю

1. Порядок формування балансового прибутку підприємства.
2. Чинники і резерви зростання прибутку.
3. Відмінність між прибутком і доходом підприємства.
4. Напрями розподілу прибутку.
5. Показники рентабельності.
6. Шляхи підвищення рентабельності.

Рекомендованні джерела :

- Л. І. Шваб „Економіка підприємства”
- studentbooks.com.ua
- uk.wikipedia.org рентабельність